

SYRE SKALNĚ | Makar Evsejev.

Ěrzän jovkst

Ěräsť-ajšť atät babat kavonest. Uľnesť synst kavto ějkakšost — cörat-tejteřť, dy syre skalněšť. Ějkakšně pocestť syre skalšť ějšě. Arcestť atätne babatne skalontť pečkeme. Ějkakšně listť skalontť vaks i avardıť. Skalšť meri tenst: „Tyň vana meze teede: koda atäs karmi moň pečkemeň, tyň maksodo tenžě naksado piks, ortantť panžink.”

Lišť atäs skaloňť pečkeme i meri cörynesteň: „Cöram, daj piks skalontť sülmsems.” Cörašť maksšť tenžě naksado piks, a ortantť kadyze panžado.

Karmašť atäs skalontť pečkeme. Skalšť karmašť drägamo. Piksně sezevšť, son orgoc kardajstěňť i tušť vete paksän tombalev.

Ějkakšně listť paksäv i sergecť: „Skalně, a skalně, kosat?”

Son sergecť karčost:

— Vete paksän tombalejan!

Moľšť ějkakšně tozoj. Son arašť toso. Ějkakšně tago rankstašť: „Skalně, a skalně, kosat?”

— Koto paksän tombalejan!

Moľšť tozo i muiž. Skalněšť tejs pici palaksoň kudyne, potävtyenze ějkakštněň i meri tenst: „Mon molän čejga-čejga jakamo, lovcoň-oeň purnamo. Tyň molďadoderäj pižeň tinge lanks nalkseme, ilädo saj pižeň gornipov.”

Ějkakštně moľšť pižeň tinge lanks nalkseme. Skalšť tušť čejga jakamo. Nalksešť, nalksešť, sajšť pižeň gornipov.

Sašť valmalov pižeň buka i rankstašť:

— Skalně, a skalně, kudosat?

Ějkakštně meriť: „Arašť kudosol!”

— Kučink pižeň tinge lanks tureme!

Sašť skalněšť. Ějkakštně avardıť. Skalněšť meri: „Mejš avarttado?”

— Sakšnoš pižeň buka, teřdinzeť pižeň tinge lanks tuřme.

Skals moľs tuřme. Pižeň bukaňť lazyze i meri ějkakštněneň: „mon molän čejga-čejga jakamo lovsoň-oeň purnamo, a tyň moldädo sijaň tinge langov nalkseme, ilädo saj sijaň gornipov”. I tuš čejga jakamo, lovcoň-oeň purnamo.

Ějkakštně moľs sijaň tinge langov nalkseme. Nalksešť, nalksešť, sajsť sijaň gornipov. Saš sijaň buka valmalov i meri: „Moleze skalně sijaň tinge langov tureme.”

Saš skalně, ějkakštně tago avardit.

— Mejš avarttado?!

— Sakšnoš sijaň buka, teřdinzeť sijaň tinge lanks tuřme.

Skals meri: „Nu, nej lajsamam! Adädo tyňgak marton.”

Moľmestě son meri tenst: „Koda bukaš moň lajsamam, moň pocto lisiť kavto kiska levkst — vejke varmadojak bojka, omboceš komulädo-jak šoždyne, tyň kundynk ne kiska levksněň, i saink ěstenk, — syň maštoviť tenk!”

Pačkoć sijaň tinge lanks. Bukaš uči uš ěšněst. Son saize roganzo lanks skalont i lazyze. Skalont pocto list kavto kiska levkst. Cöryneš kundynze synst i avardež tuš kudov.

Karmasť ěrämo patät-jalakst kavonest. Kajsť kiskineťne. Cöryneš karmaš martost ohotas jakamo, tejteřneš pideme-paneme.

Tonać tejteřsteň jakamo siseň präso jozně. Kodak cöryneš kiskinenzě marto tui ohotas, son velävy od cöraks i moli tejteřst marto nalkseme. Vest son meri tejteřsteň: „Adä moneň niks!”

Tejteřs meri: „Mon molevleň dy jalaksom karmi sövnomo!”

Jozněš meri: „Jomavtyk jalaksot, karmatonok kavonek ěrämo!” Tonavyze patänt, koda jalaksont jomavtoms, soňs tuš kudov.

Saš jalaksoš ohotasto, a patäs tejs pränzo sěrediks, mać tarka lanks i kuvsı.

Jalaksoš kevstize: „Mejš, patäj, kuvsät, ěli sěredät?”

— Oh, jalakskem, kulan! tarkastongak a syrgavan. A molät-li lekarstvaň kis?

Jalaksóš kevstize: „Kov, patäj, molems?”

— Azö, sesě, sesě, lej potmaksso uli kudyne. Ějsěnzě jozněň oj; kant moneň se ojdent, paräk pičkan!

Cöryneš sainze kiskinenzě i tuš. Moľś, moľś — muize lejšť, potmakstonzo kudyneť. Kudyneš pekstaž pokš panžumaso, koda-jak a sovavat ěžěžěnzě.

Kiskinetne karmasť panžumanť ěsně poľme. Poľśť, poľśť — praš panžumaš i sovasť kudyneňeň. Ansäk sovasť kiskinetne, cöryneš varčtamo-jak ěž keneť — hlop! kenkšes mekev pekstavš, kadovš cöraš ušov škamonzo.

Mesť tejnems? karmaš avardeme. Avać, avać — varčtasť verev. Čuvto präso ozado sežgan.

Sežganš meri tenzě: „Íľ-avať, cöryne! Azö kudov, kiskat toňdeť ikele pačkodit.”

Cöryneš tuš, a kiskanzo uš orta lankso učit ěsněnzě.

Patäs kevstize: „Ja, tuiť jozněň oj?”

— Ěziň, patäj! Moňskak cüt ěziň pekstavkšno kudynesteň. Ladna kiskan bojkat, syn pekstavkšnoš da orgoť tosto.

Patäs sede-jak pek karmaš kuvseme i meri: „Vaj, kulan, jalakskem, vaj, kulan! Azö, jalakskem, sesě, sesě ulit synš-jažicä vedģevť, kant tosto počť, panät sükoro dy jarcan, paräk pičkan!”

Omboce čistě sainze cöraš kiskinenzě i ranajak tuš synš-jažicä vedģevs počtoň kis. Moľś, moľś — muiňze synš-jažicä vedģevtneň. Vedģevtnesě kijak araš, — synš jažit kemgavtovo kevsě. Kenkšest kšniň, aštiť panžado. Kiskinetne merit cörašteň: „Ton kadovt ušov, miň sovatanok počtoň kis!”

Cöraš kadovš ušov, kiskinetne sovasť vedģevtneneň, sajšť počť i ansäk liseme — hlop! kenkšne pekstavšť! Kadovšť kiskinetne vedģevtneneň. Cöraš učoš, učoš ěsněšť, čizě karmaš čopoteme i tuš škamonzo kudov. — „Jozněň kudosto list, meri, — paräk testě-jak kodajak lisiť.”

Saš kudov. Patäs meri: „Ja, tuiť počť?”

— Ěziň, — meri cöryneš, — moňskak koj-kak meniň, a kiskineň vedģevtneneň pekstavšť!

Patäs arci ės pačkanzo. „Kiskat tosto znärdojak nej uš a liseviť, a tonť marto mon maštan koda tejmeks!”

Stäs patäs valške ranajak, ujšš psi banä i meri jalaksosteň: „Jalaxskem, lamo nuža neiť moň kis, — mon panca nej tenť! Uštyň banä, azö paräk psinestě. Parät, parät — tosk ojmseme matt.”

Cöryneš tuš. Ansäk liš piresteň, palmaň präs valks sežgan i mory:

— Čiki-čiki, od cöra!
Čiki-čiki, paro či!
Banäs molät — ilä kapša!
Šagak šaga — mekev potak!
Sovat banäs — ilä kajse!
Kajsek, kajsek — mekev orčak!
Mekev orčak, tago kajsek!

Cöraš kulconyze sežganont, banäs a kapši: veš šagi, kavst mekev poty. Pačkoć banä ikelev. Kajsniže ponksonzo-panaronzo, mekev orčinze, tago kaiňze.

Ansäk sovamo banästeň, arst kiskanzo — vese čov pocot. Syň veň-vemberk pořst vedgev kenkšentě ěšně. Valške ansäk porevs tenst i arcť victě banästeň.

Sovast kiskaťne banästeň, a toso siseň präso jozně cörasont uči. Kundyž sonzě dy panksoň-panks razdiž.

Saš cöraš kudov i meri patästeň: „Nu, patäj, ton arcekšnyť moň jomavtomon, ęziň jomavtovt tenť! Davaj nej javdanok: ton azö ve jonov, mon omboce jonov, ato kiskineťne toňť-kak razditädyž!”

Patäs tuš ve jonov, cöryneš kiskinenzě marto lija jonov.

Makar Evsejev. Ęržäh jovkst // Purnyňze M.E. Evsejev — Moskva: SSSR-ěň Narotněň centralnoj izdatelstvaš, 1928

